

om disse store udstillingers betydning. Man havde her lejlighed til at præsentere sig i et internationalt forum, man kunne blive inspireret af udlandets nyheder, og man kunne vise det danske flag. I tilknytning til mange af udstillingerne blev der fra forskellig side sat penge af til rejsestipendier, så de direkte interesserede havde mulighed for at overvære begivenhederne. Alle disse aspekter – og flere til – er taget med i denne bog, som fortjener at blive brugt og læst.

Dorthe Falcon Møller

Helsingborgs Historia VII:1 Befolkning, Förvaltning, Kommunal Service 1863-1970; VII:2 Industri, Försörjning, Folk rörelser 1863-1970. Redaktion: Anna Christina Ulfspärre. Helsingborg Kommun 1992.

Det er et ganske imponerende bogværk og byhistorie Helsingborg kommune efterhånden har fået skabt. Udgivelsen påbegyndtes allerede i 1911, og er senest suppleret med endnu to vægtige bind på henholdsvis 527 og 619 sider. Rækken omfatter således nu 13 bind.

Der er tale om gedigen historieskrivning behørigt dokumenteret med note- og kildehenvisninger, tabeller og grafer samt illustrationer. Bindene er tematisk opbygget ud fra en erkendelse af, at Helsingborgs historie i perioden 1860-1970 har været præget af særlige forhold og tildragelser, som har været tidstypiske og afgørende for byens udvikling. Den militærstrategiske beliggenhed gjorde således en tid Helsingborg til fæstningsby. Den transportstrategiske beliggenhed resulterede i, at byen efterhånden blev et vigtigt transportknudepunkt, hvor havnen blev en vigtig del af Helsingborgs næringsliv og i byens udvikling og forvandling fra agrar købstad til en moderne service- og industriby. I takt med denne forvandling er også borgernes levevilkår blevet markant forandret med en rivende hast.

At beskrive den kolossale udvikling som Helsingborg har undergået i de sidste godt og vel 100 år i kun tre om end voluminøse bind, hvoraf de to første er udsendt, rækker selvfølgelig ikke, og står for så vidt i skærende kontrast til den historiske behandling og omfang af de foregående tidsperioder, som omfatter ialt 11 bind. Redaktionen er helt på det rene med den åbenbare svaghed og begrænsning, der ligger heri, ikke mindst fordi visse historiske forhold og aspekter nødvendigvis blot har kunnet antydes eller helt måttet udelades. Det har været en temmelig bunden opgave. Man har fået stillet en ramme til disposition, og har på bedste vis søgt at udfylde denne, og det må siges at være gjort ganske udmærket.

Bogværket som helhed præges af en vis diskontinuitet på grund af dets lange tilblivelseshistorie kendetegnet af skiftende historiesyn. Men læserne af Helsingborgs historie bliver bibragt megen ny og interessant viden på særdeles kvalificeret niveau, uden det på nogen måde gøres gældende, at der er tale om en fuldstændig og endegyldig analyse.

En byhistorie kan skrives og formidles på mange måder. I Helsingborgs tilfælde har man valgt at se byen som en del af en større sammenhæng – byens

relation til sit opland, regionen og i landssammenhæng. Dette forekommer helt naturligt og rigtigt – fornemt gjort og uden nogen overdrivelse.

De to bind er ikke skrevet af en enkelt person, men et forfatterkollegium bestående af eksperter på hver deres respektive områder. Det drejer sig om Anna Christina Ulfspærre, der skriver om befolkningsudviklingen og samfundsstrukturen samt sociale forhold; Anna-Brita Lövgren er forfatter til kapitlet om politik og forvaltning fra kommunalreformen i 1862 til sammenlægningen 1971. I bind 2 redegør Mats Johansen for kontinuitet og fornyelse i erhvervsudviklingen samt om »Idrottstaden Helsingborg«. Elisabeth Reuterswärd skriver om rig og fattig, kampen for en bedre tilværelse samt de folkelige bevægelser.

Forfatterne har hver især fået fuld frihed til at udforme deres afsnit. Dette har medført, at én forfatter har valgt at lægge tyngdepunktet i sin beskrivelse midt i den omhandlede periode, en anden deler Helsingborgs økonomiske historie i tre afsnit og behandler forskellige aspekter af næringslivet, centreret om den agrare eksportby, havnebyen, »rederbyen«, færgen og industribyen på vej mod »servicebyen«. At flere af forfatterne, undertiden også den enkelte, behandler samme emne flere gange er meget forståeligt og forsåvidt også ganske godt, al den stund, at emnet behandles ud fra forskellige synsvinkler. Hertil kommer, at disse »overlappende« ofte er helt nødvendige for forståelsen.

Den valgte disposition i de to bind højner vel oversigtligheden og forståelsen af den mere generelle udvikling, men udelukker samtidig det mere nuancerede og sammenhængende forløb af Helsingborgs historie, som dog kan søges i den eksisterende litteratur. Helsingborgs Historia bør og kan danne grundlag for nye og supplerende undersøgelser og beskrivelser. Her kan Helsingborgs Stadsmuseums righoldige samlinger og stadsarkivet danne et glimrende grundlag, tilfældet Helsingborg Folkrörelsearkiv og dets idrøtsarkiv, akkurat som det har været tilfældet ved udarbejdelsen af de foreliggende to bind.

Kenno Pedersen

BJØRN POULSEN og ULRICH SCHULTE-WÜLWER (red.): Istedløven. Et nationalt monument og dets skæbne. Udgivet af Mikkelsen-Hasted-Slesvig i samarbejde med Sydslesvigs Museumsforening. Poul Kristensens Forlag. 160 sider, ill. kr. 220,-.

Det er en meget alsidig bog om Istedløven, Sydslesvigs Museumsforening har udgivet i samarbejde med Mikkelsen-Hasted-Slesvig. Seks forfattere, fire danske og to tyske, har arbejdet med at præsentere Istedløvens historie, og det giver bogen en stor styrke, at monumentet behandles ud fra så mange forskellige synsvinkler.

Claus Bjørn causerer til indledning glimrende om *Den danske helstats storhed og fald*. Nina Damsgaard redegør for kredsen omkring initiativtageren til monumentet Orla Lehmann i *Den nationalliberale kunstpolitik*. Ulrich Schulte-Wülwer har i sit afsnit *H. V. Bissen og hans slesvig-holstenske venner. Kunstnerkarrierer i skyggen af de nationale bevægelser* gjort rede for Bissens nationale dilemma, som han delte med mange andre slesvig-holstenske kunstnere. Forfatteren er meget nøgtern